

Záradék:

Fővárosi

Ítéltábla

Az ítélet a Pf/7. srsz. végzéssel kijavítva.

Budapest, 2023. május 10.

Az **ügy**

száma:

2.Pf.20.009/2023/4.

Dr. Kisbán Tamás s.k.

a tanács elnöke

A felperes:

felperes, felperes címe

A felperes képviselője:

Dr. Szabó Gábor ügyvéd, ügyvéd címe

Az alperes:

Váci Fegyház és Börtön, 2600 Vác, Köztársaság út 62-64.

Az alperes képviselője:

Némethy Ügyvédi Iroda, ügyvéd címe, ügyintéző: dr. Némethy Barbara ügyvéd

A per tárgya: személyiségi jog megsértése

Az elsőfokú bíróság: Budapest Környéki Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 27.P.20.199/2022/13.

í t é l e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és megállapítja, hogy az alperes megsértette a felperes emberi méltóságát azzal, hogy 2018. július 30-tól 2018.

szepember 2-ig, 2018. szeptember 11-től 2018. szeptember 16-ig, 2018. szeptember 24-től 2018. szeptember 30-ig, 2018. október 2-án, 2018. október 6-tól 2018. október 7-ig, 2018. október 11-től 2018. december 2-ig terjedő időszakban nem biztosította a felperes részére a jogszabályban előírt egy főre jutó minimális étletteret.

Mellőzi a felperest az elsőfokú perköltség megfizetésére kötelező rendelkezést, és az alperest kötelezi, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 120.000 (százhúszezer) forint + áfa együttes első- és másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 84.000 (nyolcvannégyezer) forint együttes kereseti és fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] A felperes 2018. június 4-től kezdődően a szabadságvesztés büntetését töltötte az alperesi büntetés-végrehajtási intézetben. A felperes a keresetlevél benyújtásakor, 2022. április 11-én elítéltként fogva volt.

A felperes elhelyezésére szolgáló zárkában az egy főre jutó étlettér

2018.07.30. – 2018.07.30 időszakban 3,54 m²,
2018.07.31. – 2018.08.01. időszakban 3,10 m²,
2018.08.02. – 2018.08.02. időszakban 3,54 m²,
2018.08.03. – 2018.08.06. időszakban 3,10 m²,
2018.08.07. – 2018.08.11. időszakban 3,54 m²,
2018.08.12. – 2018.08.12. időszakban 3,10 m²,
2018.08.13. – 2018.08.20. időszakban 3,54 m²,
2018.08.21. – 2018.09.02. időszakban 3,10 m²,
2018.09.11. – 2018.09.12. időszakban 3,10 m²,
2018.09.13. – 2018.09.16. időszakban 3,54 m²,
2018.09.24. – 2018.09.30. időszakban 3,00 m²,
2018.10.02. – 2018.10.02. időszakban 3,07 m²,
2018.10.06. – 2018.10.07. időszakban 3,49 m²,
2018.10.11. – 2018.11.04. időszakban 2,57 m²,
2018.11.05. – 2018.11.07. időszakban 2,89 m²,

2018.11.08. – 2018.11.25. időszakban 2,76 m²,
2018.11.26. – 2018.12.02. időszakban 3,16 m² volt.

A fenti időszakokra vonatkozóan a felperes az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt kártalanítást kapott.

[2] A felperes a keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy az alperes azzal, hogy 2018.07.30-tól 2018.09.02-ig, 2018.09.11-től 2018.09.16-ig, 2018.09.24-től 2018.09.30-ig, 2018.10.02-án, 2018.10.06-tól 2018.10.07-ig, 2018.10.11-től 2018.12.02-ig terjedő időszakokban a felperes számára nem biztosította a jogszabályban előírt egy főre eső minimális étletteret, megsértette a felperes emberi méltóságát.

Kérte továbbá az alperes perköltségben marasztalását.

Előadta, hogy az alperes megsértette az emberi méltóságát, a túlsúfolt elhelyezéssel, azáltal, hogy a 4 m²/fő élettér nem volt biztosítva a zárkáiban, ez emberi méltóságban megalázó, egyben embertelen és kínzó volt. Az alperes megsértette a kötelező élettér biztosítására vonatkozó jogszabályi kötelezettségét, mellyel személyiségi jogsérelmet okozott, melyért a büntetés-végrehajtási szerv – mint az állam által fenntartott, önálló jogi személyiségű és felelősségű szerv – helytállással tartozik. A minimális élet-, illetve mozgástér biztosítása nélkül ugyanis olyan túlsúfolttság jön létre, amely megakadályozza az érintettekkel való, emberhez méltó és őket adottságaiktól függetlenül megillető bánásmódot, így embertelen, megalázó bánásmódnak, büntetésnek minősül.

[3] Az alperes ellenkérelmében alaki védekezésként több ok alapján is kérte az eljárás megszüntetését. Egyrészt hivatkozott a Pp. 176. § (1) bekezdés c) pontjára, mivel szükséges lett volna a kárigény előterjesztése, a pert megelőző eljárás megindítása, azonban ezt a felperes elmulasztotta.

Másodlagosan a Pp. 172. § (3) bekezdésére utalt, miszerint a felperes keresete nem felelt meg a megállapítási keresetre vonatkozó feltételeknek. A felperes jogainak megóvása a peresített időszakra nézve utólagosan nem lehetséges, ezért a felperes által kért megállapítás nem szükséges az alperessel szemben fennálló joga megóvásához. A felperes nem adta elő továbbá, hogy milyen okból nem kérhet marasztalást.

Harmadlagosan arra hivatkozott, hogy a felperes által megjelölt időszakra vonatkozóan a kártalanítási eljárást már lefolytatták, ezért a jelen eljárás tárgya ítélt dolognak minősül.

Anyagi jogi védekezése körében nem vitatta, hogy a peresített időszakokban nem biztosította a felperes számára a jogszabályban előírt legkisebb étletteret. A felperesnek azonban a személyiségi jogainak megsértését annak felmerülésekor az első, arra alkalmas lehetőség esetén be kellett volna jelentenie, ezt elmulasztotta, a saját felróható magatartására előnyök szerzésére nem hivatkozhat. A felperes ezáltal maga is hozzájárult a sérelmes helyzet fenntartásához. Az igényérvényesítéssel való több éves késedelem joggal való visszaélésként értelmezhető. Tekintettel arra, hogy a felperes az őt ért sérelmet annak bekövetkezésekor nem jelezte a számára, ezért a felperes a vele szemben alkalmazott elhelyezési körülményekhez hozzájárult.

[4] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 12.700 forint ügyvédi munkadíjból és áfá-ból álló perköltséget, valamint külön felhívásra az államnak 36.000 forint kereseti illetéket.

Határozatában ismertette Magyarország Alaptörvényének I. cikk (1) bekezdését, a III. cikk (1) bekezdését, a Q cikk (2) bekezdését, az 1976. évi 8. törvényerejű rendelettel kihirdetett Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmány 7. és 10. Cikkét, az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény 3. Cikkét, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:42. § (2) bekezdését, a 2:51. § (1) bekezdés a) pontját; a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (Bvtv.) 9. §-át, a 10/A. §-át; a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 121. § (1) bekezdését.

A per megszüntetésére vonatkozó alperesi kérelmet nem tartotta megalapozottnak. A Bvtv. 143. §-át nem lehet a vagyoni kár megtérítése mellett a nem vagyoni sérelmekre is vonatkoztatni, az ott szabályozott kártérítési igény alatt kizárólag vagyoni kárigény érthető. Az alperes által hivatkozott 3254/2019. (XII. 30.) AB határozat nem azt mondja ki, hogy kártalanítás esetén az objektív személyiségi jogi szankciók érvényesíthetők, hanem arról szól, hogy hogyan kell értelmezni a Bvtv. 10. § (1) és (6) bekezdését, azaz általánosságban hogyan illeti meg a fogvatartottat büntetés-végrehajtási ügyben a bírósághoz fordulás joga. Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a felperes objektív jogkövetkezmény iránti igényének érvényesítését a Bvtv. 143. §-a szerinti eljárásnak nem kell megelőznie.

A Pp. 176. § (1) bekezdés d) pontjára való alperesi hivatkozást szintén nem találta megalapozottnak, mivel a személyiségi jogi perben és a Bvtv.-ben meghatározott kártalanítás iránti nemperes eljárásban nem azonosak a felek: a személyiségi jogi pert a fogvatartottal közvetlenül jogviszonyban álló jogi személy, azaz jelen esetben a büntetés-végrehajtási szerv ellen kell indítani, az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt azonban a jogszabály szerint a kártalanítás megfizetésére a Magyar Állam köteles. Ezenfelül más az érvényesített jog is, miután a személyiségi jogi perben a személyiségi jog megsértése miatt érvényesíthetők a szankciók, ellenben a kártalanítást az állam a Bvtv. -ben létrehozott speciális, sui generis kártalanítási jogviszony alapján fizeti meg.

A személyiségi jogok megsértése sajátos jogkövetkezmények alkalmazását teszi lehetővé, ezért a jogsértés megállapítása nem megállapítási kereset, amely a Pp. 172. §-ának hatálya alá tartozik, hanem önállóan alkalmazható jogkövetkezmény, felróhatóságtól független szankció a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a) pontja alapján.

Az ügy érdemében ezt követően azt vizsgálta, hogy a Bv.tv. 10/A. § (2) bekezdésében meghatározott kizáró szabály vonatkozik-e ezen objektív szankcióra is. E körben hivatkozott a 2016. évi CX. törvény indokolására is. Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a kártalanítási eljárás céljaként a pénzbeli kompenzáció került megjelölésre, más jellegű azonban nem. Az előbbi biztosítása és igényelhetősége nem érinti az egyéb, nem pénzbeli igények bíróság előtti érvényesíthetőségét.

A panaszjog kimerítése vonatkozásában rögzítette, hogy a becsatolt iratok alapján megállapítható volt, hogy a felperes az elhelyezési körülményeket kifogásolandó több ízben is előterjesztett panaszt. Ennek érdemi vizsgálata azonban nem indokolt, mert a felperes nem kárigényt terjesztett elő, hanem személyiségi jogának megsértésére alapítva, objektív

szankció alkalmazását kérte. Önmagában a panasz elmaradása nem zárja ki az alperes felelősségét, tekintettel arra, hogy az állandó bírói gyakorlat szerint a jogorvoslatnak olyannak kell lennie, ami a sérelmes helyzet megoldására alkalmas.

Az igényérvényesítéssel való késlekedés nem ütközik a rendeltetésszerű joggyakorlás elvébe. Nem értelmezhető joggal való visszaélésként, hogy a felperes az igény érvényesítése iránt csak 2022. évben indított peres eljárást. A sérelem jelzésének elmaradása pedig jogsértéshez való hozzájárulásként semmiképpen sem értelmezhető.

Vizsgálta, hogy a felperes alapjogi sérelme megvalósult-e. Az alperes nem vitatta, hogy nem biztosította a felperes számára a jogszabályban előírt kötelező mozgásteret. Az Alkotmánybíróság 32/2014. (XI. 3.) AB határozatára hivatkozással kiemelte, hogy „minimális” élettér, mozgáster biztosítása nélkül ugyanis olyan túlzásfokltság jön létre, amely megakadályozza az érintettekkel való emberhez méltó és őket adottságaiktól függetlenül megillető bánásmódot, így embertelen, megalázó bánásmódnak, büntetésnek minősül. Mindezek alapján rögzítette, hogy az alperes a jogszabálysértő elhelyezéssel megsértette a felperes emberi méltóságát.

Ezt követően azt vizsgálta, hogy a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a) pontja szerinti objektív szankció alkalmazásának lehet-e helye.

Figyelemmel volt arra, hogy a Ptk. személyiségi jog megsértése esetén érvényesíthető objektív szankcióknak mi a célja és a szerepe a megsértett személy jogvédelme során. A személyiségi jogi jogsértés objektív szankciói, ezen belül a jogsértés megállapítása, nem öncélú jogintézmények, ezért jogsértés esetén sem alkalmazhatók automatikusan, a jogalkotói céltól függetlenül. Ezt támasztja alá a Ptk. 2:51. §-ának azon megfogalmazása, mely szerint ezek a szankciók is csak az eset körülményeihez képest, azaz nem feltétlenül követelhetők. Tehát minden esetben az adott helyzettől függően kell alkalmazni a személyiségvédelmi eszközöket. Ennek során azt kell vizsgálni, hogy a személyiséget ért sérelem kiküszöbölésére, jóvátételre melyik objektív jogkövetkezmény alkalmas, illetve szükséges az adott esetben.

A felperes által igényelt szankció – a megállapítás is – azt szolgálja, hogy egyrészt a sértett személy megfelelő elégtételben részesüljön, másrészt, hogy ez a sértett akaratának megfelelően a társadalom felé megfelelő nyilvánosságot kaphasson, továbbá e szankció célja ezen, kompenzációs funkció mellett, a jogsértő és a társadalom többi tagjának eltántorítása a hasonló jövőbeli jogsértésektől.

Jelen eset körülményei nem alapozzák meg ezen objektív szankció alkalmazását. Kiemelte, hogy a becsatolt kimutatások és az alperes elismerő nyilatkozata alapján az állapítható meg, hogy a felperes számára az alperes mindösszesen 586 napon keresztül nem biztosította a jogszabályban meghatározott élettérét. A felperes ennek ellenére jelen keresetében csupán 36 nap tekintetében kérte a jogsértés tényének megállapítását. A felperes keresetlevelében és a bíróság felhívására a per során nem adta megfelelő indokát annak, hogy miért nem a teljes időszak vonatkozásában érvényesítette igényét. A felperes nem indokolta meg azt sem, hogy a jogsértés tényének megállapítása, mint szankció milyen körülményekre alapozva biztosítana megfelelő elégtételt számára. Értékelte azt is, hogy a peresített időszak óta több év eltelt, továbbá, hogy a felperes a nem megfelelő elhelyezése miatt – jelen peres eljárással párhuzamosan – kártalanítási eljárás lefolytatása iránti kérelmet is előterjesztett, mely alapján jelenleg eljárás van folyamatban.

Mindezek alapján azt állapította meg, hogy a felperes személyiségét ért sérelem kiküszöbölésére a perbeli időszakra vonatkozóan a jogsértés tényének ítéleti megállapítása, mint személyiségi jogi szankció, nem töltene be a célját, az nem volna alkalmas a felperest ért jogsértés reparációjára, ezért alkalmazását mellőzte, és a keresetet elutasította.

[5] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben a felperes fellebbezést terjesztett elő, melyben annak megváltoztatását és a keresete szerinti megállapítást, valamint az alperes perköltségben marasztalását kérte.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte a Ptk. 2:51. § (1) bekezdését. Nem az a jogszabálysöveg értelme, hogy a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását az eset körülményeihez képest lehet követelni, hanem azt, hogy a jogsérelmet szenvedett személy az eset körülményeihez képest a 2:51. § (1) bekezdésének a), b) c), vagy e) pontjában foglaltakat követelheti-e, tehát azok az eset körülményeihez képest választhatók.

Álláspontja szerint a felek által előterjesztett kérelmekhez a bíróság kötve van, az alperes részéről ilyen hivatkozás nem volt a perben, így a bíróság túlerjeszkedett az ellenkérelmen. A Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a) pontja szerinti szankció olyan jogkövetkezmény, melynek alkalmazására a sérelmet szenvedett félnek alanyi joga van, függetlenül bármelyik korábban indított kártalanítási eljárástól, illetve annak bármilyen kimenetelétől. A Bv.tv. 10. § (2) bekezdése szerint az elítélt, vagy az egyéb jogcímen fogva tartott jogosult az (1) bekezdésben írtakat meghaladóan igényét polgári bíróság előtt érvényesíteni, jelen per tárgya pedig az éppen ezt meghaladó igény körébe tartozik, tekintettel arra, hogy a jogsértés bírósági megállapítására a Bv.tv. nem ad, de nem is adhat lehetőséget.

[6] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperes perköltségben való marasztalását kérte.

Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyes döntést hozott, a tényállás nem iratellenes. A felperes tisztességtelenül járt el, tekintettel arra, hogy mindösszesen az 586 napon keresztül fennálló sérelmes helyzet helyett csupán összesen 36 napra kéri a jogsértés megállapítását és nem adott arra magyarázatot, hogy miért nem a teljes időszak vonatkozásában érvényesíti az igényét. Hivatkozott a 3254/2019. (X. 30.) AB határozatban kifejtettek, mely szerinte a Bv.tv. 143. §-a nem tesz különbséget vagyoni és nem vagyoni kártérítés, vagy a sérelemdíj, valamint felróhatóságtól független szankciók között. Mindezekre tekintettel, amennyiben a fogvatartottnak okozott kár megtérítése és a fogvatartás során elszenvedett személyiségi jogsértés miatt sérelemdíj és egyéb jogkövetkezmények iránti polgári pert szükségképpen meg kell, hogy előzze az elítélt kérelmére indult és a büntetés-végrehajtási szerv által lefolytatott, határozattal elbírált eljárás igénye, a fogvatartott felperes igényét közvetlenül a bíróság előtt nem érvényesítheti.

[7] A felperes fellebbezése megalapozott.

[8] A másodfokú bíróság a fellebbezést a Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[9] A másodfokú bíróság elsödlegetesen azt vizsgálta, hogy a Pp. 379. §-a szerinti eljárás megszüntetése indokolt-e, vagy sem.

[10] A Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy az alperes által hivatkozott Pp. 176. § (1) bekezdésének c) pontja és a 240. § (1) bekezdésének a) pontja alapján nem volt helye az eljárás megszüntetésének.

Az alperes által hivatkozott Bv.tv. 143. § (1) bekezdése kifejezetten a kárigény előterjesztésével kapcsolatban tartalmazza azt a szabályt, hogy az igényt az elítéltnak a kár bekövetkeztének helye szerinti bv. szervnél kell előterjesztenie. A felperes a keresetlevél előterjesztésekor (2022. április 11.) még büntetését töltötte az alperes által csatolt 4/A/1. sorszámú irat adataiból következően, mely szerint a fogvatartás végdátuma 2022. május 26. A felek ugyan erre a tényre nem hivatkoztak, de a Bv.tv. 143. § (1) bekezdése a kárigénynak a bv. szervnél való előterjesztése alóli kivételt a szabadulás ténye teremti meg.

A másodfokú bíróság megítélése szerint ennek a ténynek sincs befolyásoló ereje arra nézve, hogy a felperesnek nem kellett a Ptk. 2:51. § (1) bekezdésének a) pontja szerinti jogsértés megállapítása miatti igényét az alperesnél kezdeményeznie.

A Ptk. 2:51. § (1) bekezdése alatti igényeket a Ptk. felróhatóságtól független szankciókként határozza meg, míg a Bv.tv. 143. § (1) bekezdése szerinti kárigény nem független a felróhatóságtól, figyelemmel a Ptk. 2:52. § (2) bekezdésére, 2:53. §-ára, a 6:519. §-ra és a 1:4. § (1) bekezdésére. A kártérítés magánjogi fogalmába a személyiségi jogi, felróhatóságtól független szankciók igénylése nem vonható be. A kártérítésen kívüli igényét a fogvatartott közvetlenül a bíróság előtt érvényesítheti.

A Fővárosi Ítéltábla osztotta az elsőfokú bíróságnak a 3254/2019. (XII. 30.) AB határozattal kapcsolatos azon álláspontját, hogy a határozat azt tisztázta alapvetően, hogy a fogvatartott a bírói út igénybevételeitől el van-e zárva a hatályos szabályozás szerint. A határozat [27] és [33] bekezdéseiben az Alkotmánybíróság nem foglalt állást abban a speciális kérdésben, hogy ha a fogvatartott kizárólag felróhatóságtól független szankciót igényel a fogvatartása alatti jogsérelem miatt, akkor azt mely fórum előtt kell előterjesztenie.

[11] A Pp. 176. § (1) bekezdés d) pontja vonatkozásában a másodfokú bíróság visszautal az elsőfokú bíróság által kifejtettekre, azt megismételni nem kívánja.

A Pp. 172. § (3) bekezdése vonatkozásában a Fővárosi Ítéltábla hangsúlyozza, hogy az alperes által hivatkozott megállapítási kereset eljárásjogi előterjesztése feltételeinek esetleges hiánya nem az eljárás hivatalból történő megszüntetését, hanem a kereset elutasítását eredményezheti, így ezen okból sem volt szükséges az eljárás megszüntetése.

[12] A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 380. §-ában megjelölt, az elsőfokú ítélet kötelező hatályon kívül helyezésére okot adó körülményt nem észlelt, ilyen körülményre egyébként a fellebbező alperes sem hivatkozott.

[13] Az alperes jogi érvelése, ahogy arra helytállóan hivatkozott fellebbezésében a felperes, nem terjedt ki azon indokokra, amelyek alapján az elsőfokú bíróság a kereset elutasításáról határozott. A Fővárosi Ítéltábla arra mutat rá e körben, hogy a Pp. 2. § (2) bekezdése és a Pp. 342. § (1) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság az ellenkérelemhez, azaz

az alperes kereset elutasítására vonatkozó nyilatkozatához volt kötve, azon nem terjeszkedett túl.

A Pp. 342. § (3) bekezdése szerint az érdemi döntés nem terjedhet ki olyan jogra, amelyet a fél a perben nem állított. Az alperes a perben nem köteles sem jogállítást, sem tényállítást, sem pedig ezek kapcsolatát előadó jogi érvelést tenni a Pp. 183. § (1) bekezdéséből következően. Ugyanis a jogvita tárgyát egyértelműen meghatározza a felperes által állított tényre és jogra vonatkozó alperesi tagadás, vagy azok elismerése. A Pp. 199. § (2) bekezdés bb) és bc) alpontjaiban írt tény- és jogállítást előadási kötelezettség alperesi megsértéséhez a Pp. jogkövetkezményt nem fűz, azzal az alperes – rendelkezési jogával élve – védekezésének ezen lehetőségéről mond le.

A Pp. szabályozása által használt háromtagú pertárgyfogalomnak nem eleme a jogi érvelés, ahhoz a bíróság nincs kötve. Így a felek által elő nem adott jogi érveléstől eltérő, azokat akár egészében mellőző jogi érvelésre alapíthatja ítéletét a bíróság. Erre tekintettel a jogi érvelés vonatkozásában a túlterjeszkedés tilalma nem értelmezhető.

[14] A felperes fellebbezését érdemben vizsgálva azt szükséges rögzíteni, hogy a keresetében a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a) pontja szerinti felróhatóságtól független szankció, a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását kérte, mivel álláspontja szerint az alperes megsértette az emberi méltóságát. Abban a jogkérdésben volt tehát szükséges állást foglalni, hogy a jelen ügyben alkalmazandó Bv.tv. 10/A. § (2) bekezdésében meghatározott kizáró szabály vonatkozik-e ezen szankcióra is.

Az irányadó jogszabályhely megfogalmazása („további kártérítésnek vagy sérelemdíjnak helye nincs”) alapján egyértelmű, hogy a kártalanítás összegén túl, egyéb pénzbeli követelés iránti igényeket nem lehet érvényesíteni, azonban az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények által előidézett sérelemre hivatkozással a személyiségi jog megsértésének objektív szankciója, a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítása iránti követelés a bíróság előtt továbbra is érvényesíthető.

A jogszabály indokolása is azt támasztja alá, hogy a jogalkotó ezen új eljárással kizárólag a pénzbeli követelésekre vonatkozó igényeket kívánta rendezni. A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény általános indokolása szerint a jogintézmény „újonnan bevezetendő, a zsúfolt elhelyezési körülmények miatti jogsérelemmel arányban álló, hatékony kompenzációt biztosító kártalanítási eljárás. Az eljárás során a pénzbeli kártalanítás mértékét – annak napi tétele alsó és felső határának törvényi rögzítése mellett – a büntetés-végrehajtási bíró határozza meg az Egyezmény 3. cikkébe ütköző fogvatartási körülmények között töltött fogvatartási napok és a napi tétel szorzataként.” Az általános indokolás tehát a kártalanítási eljárás céljaként a pénzbeli kompenzációt jelöli meg, más jellegű azonban nem. A pénzbeli kompenzáció biztosítása és igényelhetősége a szabályainak megalkotása nem érinti az egyéb, nem pénzbeli igények bíróság előtti érvényesíthetőségét, azt a Bv.tv. 10/A. § (2) bekezdése nem zárja ki.

[15] Az elsőfokú bíróság helytállóan rögzítette, hogy az élettér méretére vonatkozó panasz esetleges elmaradása semmiképpen sem értékelhető a Ptk. 2:42. § (3) bekezdése szerinti hozzájárulásnak, a panasz megtételétől függetlenül megilleti a felperest az emberi méltóság és ezen jogának a védelme is.

Szintén nem befolyásolja a felperesi igény bíróság előtti érvényesíthetőségét, hogy a felperes a keresetlevél előterjesztését nagyjából négy évvel megelőző időszakra is kéri a jogsértés megtörténtének bíróság általi megállapítását, ugyanis a Ptk. 2:51. § (1) bekezdése az elévülési időn, tehát öt éven belül teszi ezt a számára lehetővé.

Azon tény, hogy a felperes a több éves fogvatartásának csak bizonyos időszakára vonatkozóan terjesztette elő a keresetét, nem befolyásolja azon jogát, hogy a felróhatóságtól független szankció alkalmazását követelje, mivel a felperes kizárólagos döntése, hogy a perben érvényesíteni kívánt jogát meghatározza.

[16] A Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a) pontja alapján a személyiségi jogában megsértett fél követelheti a jogsértés megtörténtének bírósági megállapítását. A jogsértés bíróság általi megállapítása a személyiségi jogsértés önálló jogkövetkezménye, szankciója, melynek alkalmazására – más szankciók mellett, vagy önállóan – a sérelmet szenvedett félnek alanyi joga van.

Erre figyelemmel a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a) pontja önálló megállapítási kereset előterjesztésére ad lehetőséget a személyiségi jogában megsértett félnek. Ezért, ha megvalósult a személyiségi jogi sérelem, akkor a jogsértés megtörténte megállapítható.

A 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 121. § (1) bekezdésében előírt legkisebb élettér hiánya pedig a töretlen és következetesen alkalmazott bírósági gyakorlat szerint sérti a fogvatartottak Ptk. 2:42. § (1) és (2) bekezdésében védett emberi méltóságát (Kúria Pfv.IV.22.372/2011/9. és Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.053/2022/14.). Az alperes azzal, hogy a keresetben írt időszakokban nem biztosította a felperes számára a jogszabályban előírt legkisebb élettér, megsértette a felperes emberi méltóságát.

A Fővárosi Ítéltábla ennél fogva az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, a keresetnek helyt adott, és a rendelkező részben foglaltak szerint megállapította a felperes személyiségi jogának megsértését.

[17] A felperes az első- és a másodfokú eljárásban is teljes egészében pernyertes lett, ezért a Fővárosi Ítéltábla az alperest kötelezte a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján a felperes ügyvédi munkadíjból álló első- és másodfokú perköltségének megfizetésére. A Fővárosi Ítéltábla a felperes ügyvédi munkadíját a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) és (2) bekezdése alapján, a felperes által csatolt megállapodás figyelembevételével, azonban egy egységes kereset alapján az Itv. 39. § (3) bekezdés b) és c) pontja alapján számított 600.000 forint nem meghatározható pertárgyértékre figyelemmel, a perben benyújtott beadványok és a megtartott egy tárgyalás, valamint az ügy egyszerűbb megítélésére tekintettel mérlegeléssel mérsékelt (80.000 forint elsőfokú és 40.000 forint fellebbezési perköltség) összegben, együttesen 120.000 forintban állapította meg.

[18] A Fővárosi Ítéltábla a le nem rótt kereseti és fellebbezési illetékről az alperesnek az 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdés c) pontjában biztosított személyes illetékmentességére figyelemmel a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján határozott.

Dr. Kisbán Tamás s.k.
a tanács elnöke

Dr. Fintha-Nagy Péter László s.k.
előadó bíró

Dr. Kovaliczky Ágota s.k.
bíró